

УДК 338.24

DOI: 10.25140/2411-5215-2019-2(18)-137-145

*Таїсія Бондарук, Олег Бондарук, Ірина Ігнатова***ЕКОНОМІЧНА ПРИРОДА МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ***Таисия Бондарук, Олег Бондарук, Ирина Игнатова***ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ПРИРОДА МЕХАНИЗМА ОБЕСПЕЧЕНИЯ
ИНВЕСТИЦИОННО-ИННОВАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ***Taisiia Bondaruk, Oleg Bondaruk, Iryna Ignatova***ECONOMIC NATURE OF COVERAGE MECHANISM
OF INVESTMENT-INNOVATIVE SECURITY**

У статті проведено ідентифікацію сутнісних характеристик та складових механізмів забезпечення економічної безпеки. Дано авторське визначення механізму забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки як системи організаційних, фінансових, інституційних та правових заходів впливу, спрямованих на своєчасне виявлення та ліквідацію загроз інвестиційно-інноваційній безпеці держави, а також зумовленої тривимірною характеристикою об'єкта безпеки: статичністю, динамічністю та реальністю стану економічного середовища внаслідок дії внутрішніх і зовнішніх загроз. Обґрунтовано, що для ефективного функціонування механізму інвестиційно-інноваційної безпеки необхідно створити умови для стану захищеності економічного середовища, що характеризує дослідження його функціонування у статичному стані в минулому. Механізм забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки передбачає необхідність мобілізації ресурсів для усунення або нейтралізації до допустимого рівня ризиків і загроз, які існують у теперішній період, а також розробки необхідних заходів щодо їх зниження.

Ключові слова: економічна безпека; інвестиційно-інноваційна безпека; загрози; об'єкт безпеки; економічне середовище.

Табл.: 1. Рис.: 1. Бібл.: 19.

В статье проведена идентификация существенных характеристик и составляющих механизмов обеспечения экономической безопасности. Дано авторское определение механизма обеспечения инвестиционно-инновационной безопасности как системы организационных, финансовых, институциональных и правовых мер воздействия, направленных на своевременное выявление и ликвидацию угроз инвестиционно-инновационной безопасности государства, а также обусловленной трехмерной характеристикой объекта безопасности: статичностью, динамичностью и реальностью состояния экономической среды вследствие действия внутренних и внешних угроз. Обосновано, что для эффективного функционирования механизма инвестиционно-инновационной безопасности необходимо создать условия для состояния защищенности экономической среды, характеризующий исследования его функционирования в статическом состоянии в прошлом. Механизм обеспечения инвестиционно-инновационной безопасности предполагает необходимость мобилизации ресурсов для устранения или нейтрализации до допустимого уровня рисков и угроз, которые существуют в настоящий период, а также разработки необходимых мер по их снижению.

Ключевые слова: экономическая безопасность; инвестиционно-инновационная безопасность; угрозы; объект безопасности; экономическая среда.

Табл.: 1. Рис.: 1. Библ.: 19.

The article has identified the particular characteristics and constituent mechanisms of economic security coverage. The author has given the own definition of coverage mechanism of investment-innovative security. It is the system of organizational, financial, institutional and legal measures of influence. These measures are oriented to timely identification and elimination of dangers that appealed to investment-innovative security of the state. It is also the system that comprises three-dimensional characteristics of the security object: static character, dynamic character, the real condition of economic environment as the result of the actions of inner and outer dangers. It has proved that for the effective functioning of investment-innovative security mechanism it is necessarily to build up conditions for protected economic environment. Consequently, all these characterize the investigation of its functioning in the statistic condition in the past. Coverage mechanism of investment-innovative security provides the necessity to mobilize resources for eliminating or neutralizing risks and dangers to the admissible level in the current period, as well as for developing necessary measures for their reduction.

Keywords: economic security; investment-innovative security; dangers; security object; economic environment.

Table: 1. Fig.: 1. References: 19.

JEL Classification: O310

Постановка проблеми. На гарантування економічної безпеки держави великий вплив має сприятливе інвестиційне середовище та відповідне забезпечення економіки інвестиційними ресурсами. У сучасних умовах зростає роль інвестиційно-інноваційної безпеки у вирішенні економічних проблем, що потребує відповідного механізму її забезпечення. Проте нині в умовах соціально-економічної та політичної нестабільності вимагають вирішення проблеми активізації інвестиційного процесу та формування відповідного механізму для забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній та зарубіжній економічній науці теоретичним і практичним проблемам економічної безпеки приділено достатньо уваги. Наукові дослідження з проблем економічної безпеки представлені у працях таких вчених, як В. Маргасова, М. Єрмошенко та ін. Однак оцінка інвестиційної та інноваційної складової економічної безпеки розглядається ними опосередковано.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Дослідження економічної природи механізму забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки України на сучасному етапі реалізації реформ набуває актуальності, оскільки її гарантування є одним із ключових завдань держави у процесі реалізації економічної політики. Незважаючи на увагу науковців до проблем економічної безпеки держави, питання подальших шляхів розвитку механізму забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки все ще залишаються далекими від вирішення. Важливість проблем, пов'язаних з інвестиційно-інноваційною безпекою, яка є необхідною умовою забезпечення позитивних зрушень у національній економіці, зумовлює актуальність і необхідність подальшого розгляду питань стосовно дослідження механізму забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки та його особливостей.

Метою статті є дослідження питань теоретичного та прикладного характеру щодо економічної природи механізму забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки.

Виклад основного матеріалу. В економічній літературі немає єдиної думки щодо визначення поняття «механізм забезпечення економічної безпеки» та його складових. Найбільшої уваги заслуговують такі підходи до розуміння його суті.

Традиційно під механізмом забезпечення економічної безпеки розуміють сукупність організаційних форм і методів. Ґрунтовне визначення механізму забезпечення економічної безпеки наведено в економічній енциклопедії під редакцією С. Мочерного, в якій він визначається як сукупність інституційних та організаційних структур і комплекс використуваних ними форм і методів з метою послаблення та усунення внутрішніх та зовнішніх загроз існуванню країни в економічній сфері [1, с. 362]. У свою чергу, А. Сундук звертає увагу на те, що формування організаційно-економічного механізму забезпечення економічної безпеки ґрунтується на засадах функціонування інституціональних структур державного та приватного рівня, протидії ризикам і загрозам, розмежування повноважень центральних і місцевих органів влади [2].

Досліджуючи організаційно-економічний механізм забезпечення економічної безпеки, Р. Покотиленко звертає увагу на його складові, зазначаючи, що він містить підсистеми фінансового, правового, кадрового та інформаційного забезпечення [3] та включає відповідні заходи. На наш погляд, визначаючи механізм забезпечення економічної безпеки, Р. Покотиленко дає досить спрощену характеристику його складових, не згадуючи мету, суб'єкти, об'єкти, загрози і навіть про саму економічну безпеку.

В економічній літературі сформовано визначальні принципи формування механізмів: цілісну або системну єдність, розвиток, складність, динамізм, організованість, стандартизацію та регламентацію, оптимізацію, гласність, обмеження, трапляються і досить детальні характеристики механізмів забезпечення керованості будь-якої системи [4, с. 23]:

- наявність об'єкта діяльності, об'єкта управління діяльністю як безліччю підоб'єктів; наявність об'єкта – користувача механізму;
- наявність мети, завдань, стратегії, які визначають відносини користувача й об'єкта та є критеріями, за якими здійснюється відбір об'єкта та його властивостей;
- наявність прямих і зворотних зв'язків між елементами об'єкта, між суб'єктом і об'єктом, цілями, завданнями, стратегіями, взаємопов'язаними зовнішніми та внутрішніми механізмами.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Наступний підхід ґрунтується на визначенні механізму забезпечення економічної безпеки підприємства. Треба зазначити, що серед українських дослідників є чітка позиція щодо визначення механізму забезпечення економічної безпеки підприємства та його складових. На думку А. Кірієнко, формування механізму досягнення і підтримки економічної безпеки підприємства потребує систематичного оцінювання якості використання наявного економічного потенціалу з метою усунення можливості порушення безпеки й появи кризових ситуацій, а також визначення змоги підприємства протистояти негативним впливам з боку зовнішнього середовища [5].

Організаційно-економічний механізм забезпечення економічної безпеки підприємства І. Нагорна трактує як сукупність методів і засобів, здатних впливати на збалансованість інтересів суб'єктів господарювання. На її думку, механізм складається із шести етапів: збір інформації, обробка одержаної інформації за напрямками, визначення рівня економічної безпеки, розрахунок прогнозних значень показників та індикаторів, розробка заходів щодо системного збалансування інтересів підприємства із суб'єктами зовнішнього середовища, аналіз результатів реалізації заходів щодо забезпечення економічної безпеки підприємства [6]. Вважаємо, що автор дає характеристику етапам забезпечення економічної безпеки підприємства, а не його складовим.

Третій підхід ґрунтується на визначенні механізму забезпечення складової економічної безпеки – продовольчої безпеки. Б. Агаєв вважає, що механізм забезпечення продовольчої безпеки містить державне регулювання продовольчих ринків, управління зовнішньоекономічними факторами продовольчої безпеки, інституційне та кадрове забезпечення продовольчої безпеки [7]. Дещо схоже визначення організаційно-економічного механізму забезпечення продовольчої безпеки пропонує і А. Емірґазмаєв, який характеризує його як цілісну систему продовольчої політики держави, спрямовану на захист інтересів вітчизняних виробників і національного ринку продовольства [8]. Основним елементом такого механізму, на його погляд, є втручання держави в економічні процеси для захисту національного ринку продуктів харчування і регулювання зовнішньоекономічної діяльності [8]. На наше переконання, таке визначення характеризує лише процес державного регулювання у сфері ринку продовольства, а не організаційно-економічного механізму забезпечення продовольчої безпеки.

Наступний підхід характеризує механізм забезпечення соціальної безпеки як складової економічної безпеки держави, який розглядають у широкому і вузькому розумінні. Широкий підхід розкриває механізм функціонування соціальної безпеки як «підсистему господарського механізму, що повинна реалізувати за допомогою активізації соціальних процесів ряд його завдань» [10, с. 4]. У вузькому розумінні – це «комплексна діяльність, що виражається в побудові функціональної системи взаємозв'язків і залежностей між динамікою соціальних процесів і станом безпеки будь-якої соціально-економічної системи» [10, с. 5]. Також вважається, що механізм функціонування соціальної безпеки як система організаційно-економічних і правових заходів щодо запобігання соціально-економічних загроз має включати в себе такі елементи [10, с. 110]: об'єктивний і всебічний моніторинг економіки й суспільства з метою виявлення та прогнозування соціальних загроз економічній безпеці; визначення гранично допустимих значень соціально-економічних показників, недотримання яких призводить до нестабільності й соціальних конфліктів; діяльність держави щодо виявлення та попередження соціальних загроз економічній безпеці.

Т. Поснова, досліджуючи соціальний механізм економічної безпеки, правомірно визначає його як функціональний та інституціональний спосіб організації взаємодії елементів соціальної та економічної системи для координації та управління соціально-економічними процесами для забезпечення реалізації національних економічних інтере-

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

сів, запобігання соціальним загрозам економічної безпеки, ліквідації їх наслідків і досягнення на цій основі такого рівня економічної безпеки, який би сприяв ефективному досягненню загальноекономічних і соціальних цілей [11, с. 5]. На наше переконання, Т. Поснова наводить детальне визначення, в якому звертає увагу на запобігання загрозам економічній безпеці та ліквідацію їхніх наслідків і досягнення відповідного рівня економічної безпеки, проте не відображає суб'єктів механізму економічної безпеки.

Грунтовна характеристика механізму забезпечення фінансової безпеки держави як системи організаційних та інституційно-правових заходів впливу, спрямованих на своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз фінансовій безпеці держави [12, с. 484], наведена в підручнику «Фінанси» під редакцією С. Юрія та В. Федосова. Звертається увага на те, що «механізм забезпечення фінансової безпеки має реалізовуватися на основі розробки відповідних наукової теорії, концепції, стратегії і тактики, проведення адекватної фінансової політики, визначення об'єктів, наявності необхідних інститутів забезпечення безпеки (суб'єктів), визначення та конкретизації інтересів, систематизації загроз, застосування засобів, способів і методів забезпечення безпеки» [12, с. 484]. Д. Забавін у процесі дослідження механізму забезпечення фінансової безпеки звертає увагу на те, що він містить заходи протидії правопорушенням у сфері страхування, до яких відносять: класифікацію правопорушень у сфері страхування, застосування системи скорингової оцінки ризику проведення незаконних операцій, пов'язаних із правопорушеннями на етапі укладення договору страхування [13]. Вважаємо, що автор таким чином лише характеризує заходи протидії правопорушенням і аж ніяк не механізм забезпечення фінансової безпеки.

Розглядаючи механізм забезпечення фінансової безпеки страхових організацій, А. Єрмошенко зауважував, що до його складу віднесено: об'єкт та суб'єкт управління; сукупність фінансових інтересів страховика; функції, принципи та методи управління; інструментарій управління (організаційне та кадрове забезпечення; фінансове забезпечення; інформаційно-аналітичне забезпечення); критерії та індикатори оцінки рівня фінансової безпеки страхових організацій; техніку і технологію управління [14]. Виділяють такі етапи функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки страхових організацій: вчасне виявлення та аналіз зовнішніх та внутрішніх загроз фінансовій безпеці страховика; оцінювання поточного стану фінансової безпеки та запровадження заходів моніторингу; вчасна реалізація запланованих заходів забезпечення фінансової безпеки страхових організацій [14]. На нашу думку, це одне з найбільш ємних визначень механізму забезпечення фінансової безпеки, у ньому відображено об'єкт, суб'єкт управління, сукупність фінансових інтересів; функції, принципи та методи, інструментарій, критерії та індикатори оцінки рівня фінансової безпеки.

Ми не ставили за мету розглянути механізм забезпечення всіх складових економічної безпеки. Незважаючи на існування перелічених основних підходів до суті визначення механізму забезпечення економічної безпеки (таблиця), у науковій літературі до цього часу чіткого визначення цього поняття немає.

Досліджуючи механізм забезпечення економічної безпеки, вітчизняні та західні вчені не виділяють його як відокремлений об'єкт дослідження, але ґрунтовно вивчають різні методи впливу на суспільство, підприємство, державу. Відзначимо, що прихильники використання того або іншого варіанта аналізованого поняття з різних позицій розглядають механізм забезпечення економічної безпеки. Крім того, у відомих нам дослідженнях нам не траплялось визначення, яке б характеризувало механізм забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки.

Таблиця

Ідентифікація сутнісних характеристик та складових механізмів забезпечення економічної безпеки

Механізм	Сутнісні характеристики	Складові механізму
Механізм забезпечення економічної безпеки	сукупність організаційних форм і методів	підсистеми фінансового, правового, кадрового та інформаційного забезпечення
Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства	сукупність методів і засобів, здатних впливати на збалансованість інтересів суб'єктів господарювання	наявність: об'єкта діяльності; об'єкта – користувача механізму; мети, завдань, стратегії; прямих і зворотних зв'язків між формівними елементами об'єкта, між суб'єктом і об'єктом, цілями, завданнями, стратегіями, взаємопов'язаними зовнішніми та внутрішніми механізмами
Механізм забезпечення соціальної безпеки	комплексна діяльність, що виражається в побудові функціональної системи взаємозв'язків і залежностей між динамікою соціальних процесів і станом безпеки будь-якої соціально-економічної системи	містить елементи: об'єктивний і всебічний моніторинг економіки й суспільства з метою виявлення та прогнозування соціальних загроз економічній безпеці; визначення гранично допустимих значень соціально-економічних показників, недотримання яких призводить до нестабільності й соціальних конфліктів; діяльність держави щодо виявлення та попередження соціальних загроз економічній безпеці
Механізм забезпечення фінансової безпеки	система організаційних та інституційно-правових заходів впливу, спрямованих на своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз фінансовій безпеці держави	об'єкт та суб'єкт управління; сукупність фінансових інтересів; функції, принципи та методи управління; інструментарій управління (організаційне, кадрове, фінансове, інформаційно-аналітичне забезпечення); критерії та індикатори оцінки рівня фінансової безпеки; техніку і технологію управління

Джерело: узагальнено авторами на основі [1; 2; 3; 5; 6; 7; 10–15; 16; 19].

Треба зазначити, що проведений аналітичний огляд літературних джерел показав, що термін «механізм забезпечення інвестиційної безпеки» у вітчизняній економічній науці не використовувався як узагальнююче поняття. Визначаючи роль механізму забезпечення інвестиційної безпеки, доцільно насамперед розкрити його сутність та розглянути його структуру.

Оскільки «інвестиційно-інноваційна безпека – це стан економічного середовища в державі, що стимулює вітчизняних та закордонних інвесторів вкладати кошти в розширення виробництва в країні, сприяє розвитку високотехнологічного виробництва, інтеграції науково-дослідної та виробничої сфери з метою зростання ефективності, поглиблення спеціалізації національної економіки на створенні продукції з високою часткою доданої вартості» [16], то система гарантування інвестиційно-інвестиційної безпеки передбачає формування механізму її забезпечення в часовому та організаційному просторі в їх єдності, підпорядкованості та взаємозв'язку.

По-перше, необхідне створення умов стану захищеності економічного середовища, що стимулює надходження національних та іноземних інвестицій, створення інноваційної інфраструктури та адекватних інноваційних механізмів, що характеризує дослідження її функціонування в минулому періоді і встановлення її базового, початкового (статичного) стану на теперішній період.

По-друге, формування механізму передбачається і з позицій динамічності інноваційної інфраструктури, змін її якісних параметрів, показників і очікуваних тенденцій, що відповідає її стану в майбутньому періоді під впливом факторів зростання й розвитку [17].

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

По-третє, механізм забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки передбачає необхідність мобілізації ресурсів для усунення, нейтралізації до допустимого рівня ризиків і загроз, які існують у теперішній період, і розробки активних заходів щодо зниження, мінімізації фактичних збитків і втрат. Допустимий рівень ризиків і загроз означає наявність методів, засобів і способів оцінки, виявлення та усунення різних форм і видів небезпек, що існують у цих організаційно-технічних і фінансово-економічних умовах [18, с. 55].

У результаті такого комплексного методологічного підходу до формування механізму забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки виявлена трьохмірна їх організаційно-економічна основа [19, с. 24], яка повністю обумовлена тривимірною характеристикою об'єкта безпеки, тобто статичністю, динамічністю і реальністю стану економічного середовища внаслідок дії внутрішніх і зовнішніх загроз (рис. 1).

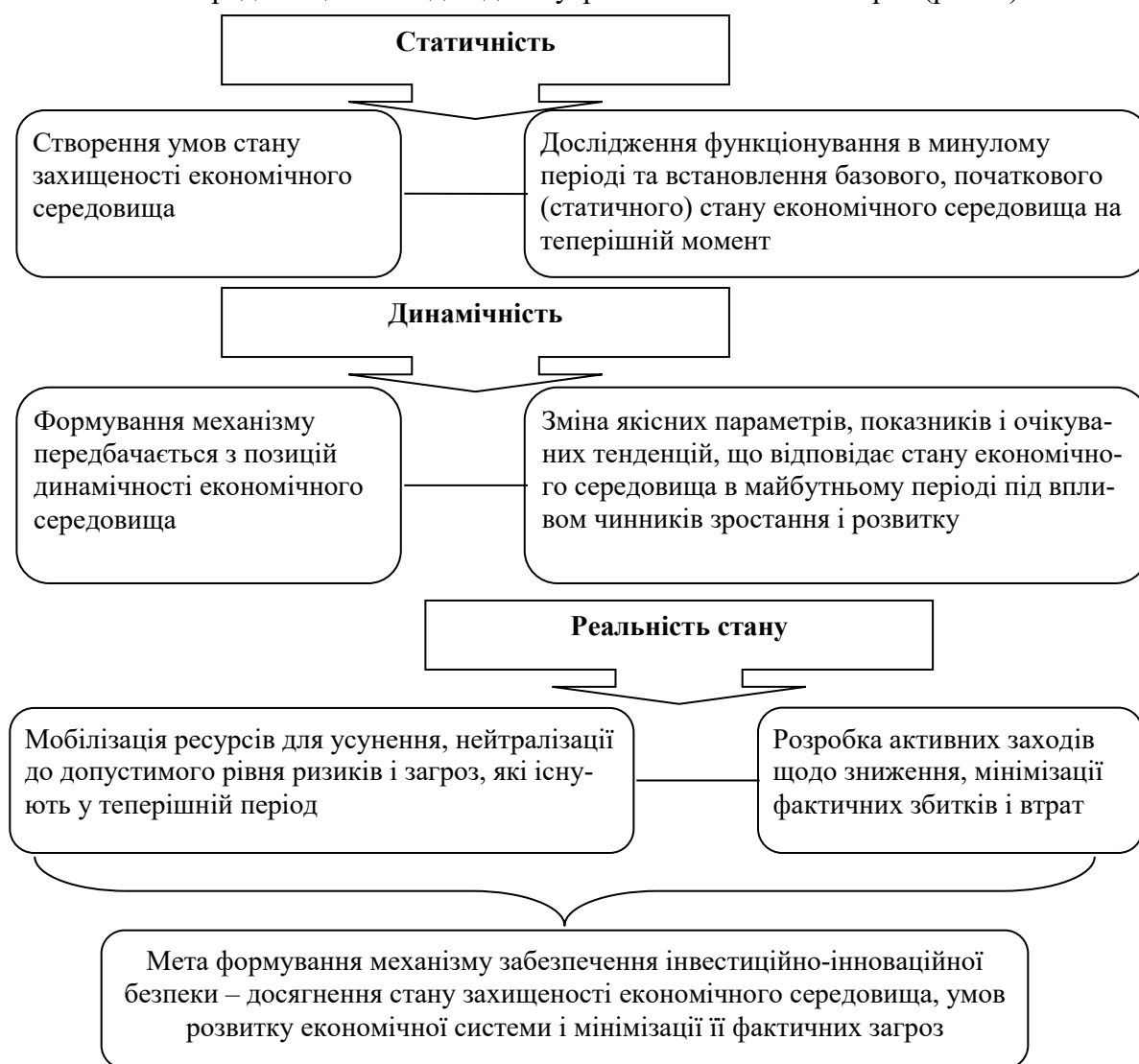

Рис. 1. Особливості механізму гарантування інвестиційно-інноваційної безпеки
Джерело: складено авторами.

Отже, механізм забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки – це система організаційних, фінансових, інституційних та правових заходів впливу, спрямованих на своєчасне виявлення та ліквідацію загроз інвестиційно-інноваційній безпеці держави, а також зумовлена тривимірною характеристикою об'єкта безпеки: статичністю, динамічністю і реальністю стану економічного середовища внаслідок дії внутрішніх і зовнішніх загроз.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Звідси можливе визначення і цілей формування механізму забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки – це досягнення стану захищеності, умов розвитку економічного середовища й мінімізації його фактичних загроз. При цьому такі поняття, як «умови», «фактори», «захищеність» характеризують економічну безпеку з різних поглядів. Так, умовою є середовище, в якому забезпечується інвестиційно-інноваційна безпека. Фактор виступає причиною економічної безпеки як з позицій її посилення, так і з погляду її зниження, ослаблення і переходу системи в небезпечний стан. Захищеність характеризує рівень реалізації заходів безпеки і прийнятний у цих умовах ступінь ризику функціонування системи.

Висновки і пропозиції. Обґрунтовано, що організаційно-економічна основа механізму забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки зумовлена характеристикою об'єкта безпеки у статичності, динамічності та реальності стану економічного середовища внаслідок дії внутрішніх і зовнішніх загроз. Для ефективного функціонування механізму інвестиційно-інноваційної безпеки необхідно створити умови для стану захищеності економічного середовища, що характеризує дослідження його функціонування у статичному стані в минулому. Формування механізму передбачається також з позицій динамічності економічного середовища, змін його якісних показників і очікуваних тенденцій, що, у свою чергу, відповідає його стану в майбутньому. Механізм забезпечення інвестиційно-інноваційної безпеки передбачає необхідність мобілізації ресурсів для усунення або нейтралізації до допустимого рівня ризиків і загроз, які існують у теперішній період, а також розробки необхідних заходів щодо їх зниження.

Список використаних джерел

1. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т. 2 / редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ: Видавничий центр «Академія», 2000. 848 с.
2. Сундук А. М. Економічна безпека України в регіональному вимірі: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.10.01 / НАН України. Рада по вивч. продукт. сил України. Київ, 2006. 20 с.
3. Покотиленко Р. В. Механізм формування та забезпечення економічної безпеки: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.02.03 / НАН України. Ін-т економіки пром-сті. Донецьк, 2003. 20 с.
4. Менеджмент трудової активності працівників підприємства: навчальний посібник / І. І. Грузунов та ін. Нова Каховка: КП «Новокаховська міська друкарня», 2005. 288 с.
5. Кірієнко А. В. Механізм досягнення і підтримки економічної безпеки підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.06.01 / Київ. нац. екон. ун-т. Київ, 2000. 19 с.
6. Нагорна І. І. Організаційно-економічний механізм у забезпеченні стійкої економічної безпеки промислових підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 / Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. НАН України. Одеса, 2008. 20 с.
7. Агаєв Б. В. Организационно-экономический механизм обеспечения продовольственной безопасности. Москва: МСХА, 2000. 177 с.
8. Эмиргамзаев А. Г. Организационно-экономический механизм обеспечения продовольственной безопасности национальной экономики России. Москва: Рос. экон. акад. им. Г. В. Плеханова, 2002. С. 12.
9. Аникин Л. С., Дыльнов И. В., Новичков И. В. Экономическая безопасность России в условиях социальной модернизации: (методологический аспект). Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1999. 17 с.
10. Социальный механизм преобразования российского общества / ред. В. К. Потемкин. Санкт-Петербург: РАН, Ин-т социолого-экономических проблем, 1997. 291 с.
11. Поснова Т. В. Зміст та цілі реалізації соціального механізму економічної безпеки. *Економіка та підприємництво*. 2004. Вип. 12. С. 3–8.
12. Фінанси: підручник / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. Київ: Знання, 2008. 617 с.
13. Сахирова Н. П. Методология формирования механизмов обеспечения экономической безопасности промышленности России. *Управление экономическими системами*. 2012. № 7 (43).

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

14. Сахирова Н. П. Взаимодействие механизмов страхования и экономической безопасности функционирующих систем. *Финансы*. 2010. № 10. С. 55–58.

15. Забавин Д. В. Формирование механизма обеспечения финансовой безопасности в сфере страхования (на примере автострахования). Москва, 2009. 25 с.

16. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення. Київ: Київ. нац. торг.-ек. ун-т, 2001. 309 с.

17. Бондарук Т. Г. Теоретичні аспекти організаційно-економічного механізму забезпечення бюджетної безпеки. *Стратегія розвитку України: фінансово-економічний та гуманітарний аспекти*: матеріали науково-практичної конференції (17 листопада 2018 р.). Київ: Інформ.-аналіт. агентство, 2018. С. 164–169.

18. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 № 1277. URL: <http://www.nau.kiev.ua/index.php?page=hotline&file=449309-29102013-0.htm>.

19. Bondaruk T. G., Bondaruk O. S., Bondaruk I. S. Conceptual basis of mechanism of ensuring budget security. *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 3 (11). Ч. 1. С. 21–28.

References

1. Mochernyi, S. V. (2000). *Ekonomichna entsyklopediia [Economic Encyclopedia]*. Kyiv: Vydavnychiy tsentr «Akademiia» [in Ukrainian].

2. Sunduk, A. M. (2006). *Ekonomichna bezpeka Ukrayiny v rehionalnomu vymiri [Economic security of Ukraine in the regional dimension]*. (Candidate's thesis). NAS of Ukraine. Council for the Study of Productive Forces of Ukraine, Kyiv [in Ukrainian].

3. Pokotylenko, R. V. (2003). *Mekhanizm formuvannya ta zabezpechennya ekonomichnoyi bezpeky [Mechanism of formation and maintenance of economic safety]*. (Candidate's thesis). NAS of Ukraine. Institute of Industrial Economics, Donetsk [in Ukrainian].

4. Hruzunov, I. I., Kovalenko, M. A., Protsenko, V. Ya. et al. (2005). *Menedzhment trudovoi aktyvnosti pratsivnykiv pidpryemstva [Management of labor activity of employees of the enterprise]*. Nova Kakhovka: KP «Novokakhovska miska drukarnia» [in Ukrainian].

5. Kiriienko, A. V. (2000). *Mekhanizm dosiahnennia i pidtrymky ekonomichnoi bezpeky pidpryemstva [Mechanism of achievement and maintenance of economic security of the enterprise]*. (Candidate's thesis). Kyiv National Economic University, Kyiv [in Ukrainian].

6. Nahorna, I. I. (2008). *Orhanizatsiyno-ekonomichnyy mekhanizm u zabezpechenni stiykoyi ekonomichnoyi bezpeky promyslovykh pidpryemstv [Organizational and Economic Mechanism in Ensuring Sustainable Economic Security of Industrial Enterprises]*. (Candidate's thesis). Institut problem rynku ta ekonomichno-ekologichnykh doslidzhen, Odesa [in Ukrainian].

7. Agaiev, B. (2000). *Organizatsionno-ekonomicheskii mekhanizm obespecheniia prodovolstvennoi bezopasnosti [Organizational and economic mechanism for ensuring food security]*. Moscow: MSKhA [in Russian].

8. Emirgamzayev, A. G. (2002). *Organizatsionno-ekonomicheskii mekhanizm obespecheniia prodovolstvennoi bezopasnosti natsionalnoi ekonomiki Rossii [Organizational and economic mechanism for ensuring the food security of the national economy of Russia]*. (Candidate's thesis). Rossiiskii ekonomicheskii universitet imeni G. V. Plekhanova, Moscow [in Russian].

9. Anikin, L. S., Dylnov, I. V., Novichkov, I. V. (1999). *Ekonomicheskaiia bezopasnost Rossii v usloviakh sotsialnoi modernizatsii: (metodologicheskii aspekt) [Economic security of Russia in the context of social modernization]*. Saratov: Izdatelstvo Saratovskogo universiteta [in Russian].

10. Potemkin, V. K. (Ed.). (1997). *Sotsialnyi mekhanizm preobrazovaniia rossiiskogo obshchestva [The social mechanism of transformation of the Russian society]*. St. Petersburg: RAN, Institute of Socio-Economic Problems [in Russian].

11. Posnova, T. V. (2004). Zmist ta tsili realizatsiyi sotsial'noho mekhanizmu ekonomichnoyi bezpeky [The content and goals of implementing the social mechanism of economic security]. *Ekonomika ta pidpryemnytstvo – Economics and entrepreneurship*, 12, 3–8 [in Ukrainian].

12. Yurii, S. I., Fedosov, V. M. (Eds.) (2008). *Finansy [Finances]*. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].

13. Sakhirava, N. P. (2012). Metodologiiia formirovaniia mekhanizmov obespecheniia ekonomicheskoi bezopasnosti promyshlennosti Rossii [Methodology of formation of mechanisms for ensuring the economic security of Russian industry]. *Upravlenie ekonomicheskimi sistemami – Management of Economic Systems*, 7 (43) [in Russian].

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

14. Sakhirova, N. P. (2010). Vzaimodeistvie mekhanizmov strakhovaniia i ekonomicheskoi bezopasnosti funktsioniruiushchikh system [The interaction mechanisms of insurance and economic security of functioning systems]. *Finansy – Finances*, 10, 55–58 [in Russian].

15. Zabavin, D. V. (2009). *Formirovanie mekhanizma obespecheniia finansovoi bezopasnosti v sfere strakhovaniia (na primere avtostrakhovaniia)* [Formation of a mechanism to ensure financial security in the insurance industry (using auto insurance as an example)]. Moscow [in Russian].

16. Yermoshenko, M. M. (2001). *Finansova bezpeka derzhavy: natsionalni interesy, realni zahrozy, stratehiia zabezpechennia* [Financial security of the state: national interests, real threats, strategy of providing]. Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi torhovo-ekonomichnyi universytet [in Ukrainian]

17. Bondaruk, T. H. (2018). Teoretychni aspekty orhanizatsiyno-ekonomichnoho mekhanizmu zabezpechennya byudzhethnoyi bezpeky. Stratehiia rozvytku Ukrainy: finansovo-ekonomichnyi ta humanitarnyi aspekty [Theoretical aspects of the organizational and economic mechanism of ensuring budget security. Strategy of development of Ukraine: financial, economic and humanitarian aspects]. *Stratehiya rozvytku Ukrainy: finansovo-ekonomichnyy ta humanitarnyy aspekty: materialy naukovopraktychnoyi konferentsiyi – Ukraine's Development Strategy: Financial, Economic and Humanitarian Aspects: Proceedings of a Scientific and Practical Conference* (November 17, 2018). Kyiv: Inform.-analit. ahentstvo [in Ukrainian].

18. Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii shchodo rozrakhunku rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [On Approval of Methodological Recommendations for Calculating the Level of Economic Security of Ukraine]. № 1277 (29.10.2013). URL: <http://www.nau.kiev.ua/index.php?page=hotline&file=449309-29102013-0.htm>.

19. Bondaruk, T. G., Bondaruk, O. S., Bondaruk, I. S. (2017). Conceptual basis of mechanism of ensuring budget security. *Scientific bulletin of Polissia*, 1 (3 (11)), 21–28 [in Ukrainian].

Бондарук Таїсія Григорівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національна академія статистики, обліку та аудиту (вул. Підгірна, 1, м. Київ, 04107, Україна).

Бондарук Таисия Григорьевна – доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедры финансов, банковского дела и страхования, Национальная академия статистики, учета и аудита (ул. Подгорная, 1, г. Киев, 04107, Украина).

Bondaruk Taisiia – Doctor of Economic Sciences, Professor, Acting Head of the Chair of Finances, Banking and Insurance, National Academy of Statistics, Accounting and Audit (1 Pidgirna Str., 04107 Kyiv, Ukraine).

E-mail: bondaruk55@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-9410-6428>

ResearcherID: Q-5166-2016

Бондарук Олег Сергійович – кандидат економічних наук, науковий співробітник науково-дослідного центру, Національна академія статистики, обліку та аудиту (вул. Підгірна, 1, м. Київ, 04107, Україна).

Бондарук Олег Сергеевич – кандидат экономических наук, научный сотрудник научно-исследовательского центра, Национальная академия статистики, учета и аудита (ул. Подгорная, 1, г. Киев, 04107, Украина).

Bondaruk Oleg – Candidate of Economic Sciences, Research Fellow at the Research Center, National Academy of Statistics, Accounting and Audit (1 Pidgirna Str., 04107 Kyiv, Ukraine).

E-mail: bondaruk55@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3472-9516>

ResearcherID: H-7703-2017

Ігнатова Ірина Сергіївна – старший викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національна академія статистики, обліку та аудиту (вул. Підгірна, 1, м. Київ, 04107, Україна).

Ігнатова Ирина Сергеевна – старший преподаватель кафедры финансов, банковского дела и страхования, Национальная академия статистики, учета и аудита (ул. Подгорная, 1, г. Киев, 04107, Украина).

Ignatova Iryna – Senior Lecturer of the Chair of Finances, Banking and Insurance, National Academy of Statistics, Accounting and Audit (1 Pidgirna Str., 04107 Kyiv, Ukraine).

E-mail: koskai79@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1568-7098>

ResearcherID: K-6234-2018